

Lausunto

kirjaamo@lvm.fi

12.8.2021

Dno 304/72/2021

LAUSUNTO: Luonnos liikenneturvallisuusstrategiaksi

Viite: VN/13615/2019

Huoltovarmuuskeskus (HVK) on tutustunut luonnokseen liikenneturvallisuusstrategiaksi. HVK ottaa tehtävänsä mukaisesti lausunnossaan kantaa huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyviin näkökohtiin. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 1 §:n mukaan huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamista poikkeusoloissa ja niihin verrattavissa vakavissa häiriötilanteissa. Huoltovarmuuden edellytys on, että liikennejärjestelmä mahdollistaa sujuvat kuljetukset ja logistiikan ja on turvallinen myös vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa.

Kaikkia liikennemuotoja koskevaa liikenneturvallisuusstrategiaa vuosille 2022-2026 ohjaa EU:n nollavisio tieliikennekuolemien vähentämiseksi nolnaan vuoteen 2050 mennessä. Strategia toimii liikenneturvallisuussuunnitelmana onnettomuuksien estämiseksi ja puitteena alueelliselle liikenneturvallisuus-työlle. Strategiaa etsitään liikenneturvallisuutta parantavia keinoja erityisesti kansallisella tasolla. Strategia kattaa siten veneilyn muttei kaupparenkulkua, jonka sääntely on pitkälti kansainvälistä. Vastaavasti ilmailua osalta on käsitelty lähinnä harrasteilmailun ja miehittämättömän ilmailun näkökulmista.

HVK toteaa, ettei strategiassa ole juuri otettu kantaa mahdollisuuteen, että turvallisuudesta voidaan joutua tinkimään vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Esimerkiksi koronapandemiassa tehtiin poikkeamia kuljetusten sääntelyyn mm. kuljettajien ammattipätevyyteen sekä ajo- ja lepoaikoihin liittyvien vaatimusten osalta. Lisäksi HVK toteaa miehittämättömän ilmailun merkityksen todennäköisesti kasvavan siten, että sillä on myös huoltovarmuudellista merkitystä. Tämän myötä siihen tulee soveltaa turvallisuusmenettelyitä, jotka varmistavat miehittämättömän kaupallisen ilmailun toteutumisen myös yhteiskunnan vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Erityisesti miehittämättömään ilmailuun liittyvä digitalisaatio lisää kyberturvallisuuden merkitystä.

Strategiassa on 7 strategista linjausta ja 116 toimenpide-ehdotusta. 1. linjaus toteaa liikenneturvallisuuden olevan koko yhteiskunnan tehtävä, ja korostaa nollavision saavuttamisen edellyttävän laajasti erilaisia toimia sekä eri tahojen

osallistumista liikenneturvallisuustyöhön. 2. linjauksen mukaan liikenneturvallisuuteen liittyvän valmistelun, päätöksenteon ja toimeenpanon tulee aina perustua tietoon ja tiedon entistä parempaan hyödyntämiseen.

Strategian valmisteluun on osallistunut laaja joukko tahoja. HVK arvioi tavoitteiden saavuttamisen edellyttävän laajaa toimijoiden välistä yhteistyötä myös toteutusvaiheessa. Pyrkimys tähän käykin hyvin ilmi toimenpiteiden vastuutuksessa. HVK toteaa myös, että liikenneturvallisuutta koskevan tiedon merkitys, ml. tietopohja, tiedonkulun sujuvoittaminen sekä ajantasainen ja luotettava tilastotieto on nostettu luonnoksessa hyvin esiin. Tiedonvaihto ja toimijoiden yhteinen tilannekuva sekä tiedon syventäminen on nähty tärkeäksi myös huoltovarmuustyössä ja varautumisen kehittämisessä.

3. strateginen linjaus korostaa eri toimijoiden liikenneosaamisen lisäämistä, 4. linjaus asennemuutosta liikenteessä. Tärkeäksi on nähty kuljettajakoulutusten kehittämisen ja kertaluonteisten koulutusten ohella pitkäjänteinen ja jatkuva/elinikäinen liikennekasvatus, viranomaisten ja eri ammattien (poliisi, terveydenhuolto) liikenneturvallisuusosaaminen, raideliikenteen toimijoiden kyberturvallisuusosaaminen sekä liikenteen palveluita tarjoavien yritysten johtamisen merkitys. Ammattiliikenteen osalta ehdotetaan mm. Traficomin Vastuullisen kuljetustoiminnan suuntaviivat -ohjeistuksen jalkauttamista ja päivittämistä, ja toisaalta kannustetaan henkilö- ja tavarankuljetusyritysten ohjeistuksen käyttöön. HVK toteaa osaamista ja asenteita koskevien ehdotusten tukevan osaltaan myös huoltovarmuutta ja varautumista.

Strateginen linjaus nro 5 nostaa esiin liikennejärjestelmän ja sen kaikkien osien turvallisuuden. Tehokkaan ja toimivan liikenneverkon nähdään olevan pohja liikkumisen ja kuljettamisen palvelujen turvalliselle järjestämiselle. Ehdotuksissa on mukana liikenneturvallisuuden parantaminen perusväylänpidon ja katujen kunnossapidon toimenpitein sekä kohdistamalla rahoitusta maanteiden pieniin tie- ja liittymäjärjestelyihin etenkin taajamissa. Lisäksi ehdotetaan mm. tieturvallisuusarviointeja tienpidon suunnittelun pohjaksi sekä suunnitelmaa automaattisen liikennevalvonnan kehittämisestä ja lisäämisestä. Oma kokonaisuutensa on liikennejärjestelmän esteettömyys (mm. liittymäalueiden ja ajoradan ylityspaikat, liikenteen solmukohtien kehittäminen). HVK pitää liikennejärjestelmään liittyviä ehdotuksia kattavina ja konkreettisina. Ehdotettujen toimenpiteiden kustannuksia tai rahoitustarvetta ei kuitenkaan ole edes alustavasti arvioitu strategiassa.

HVK:n näkemyksen mukaan usean toimenpiteen toteutus edellyttää liikenneverkon riittävää rahoitustasoa. Esitettyihin toimenpiteisiin tulisikin mahdollisuuksien mukaan liittää alustava kustannusarvio/-raami ja rahoitustason riittävyuden varmistamiseen tulisi viitata toimenpiteissä. HVK toteaa, että logistiikan kriittisen infran varmistaminen on myös huoltovarmuuden keskeinen osa.

Strategian 6. linjaukseen toteaa teknologisen kehityksen (ajoneuvotekninen kehitys ja automaatio) lisäävän liikenteen turvallisuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä. Linjauksen mukaan liikenteen teknologia- ja automaatiokehityksessä tulee huomioida liikenneturvallisuuden lisäksi kyberturvallisuus. Tavoite on mm. toimintamalli, jossa älykkästä liikenneinfrastruktuurista ja kulkuneuvoista mitattua sää- ja kelitiedosta tuotetaan reaaliaikaista ja ennakoivaa olosuhdetilannekuvaa kymmenien metrien tarkkuudella tie-, vesi- ja raideliikenteen tarpeisiin.

HVK pitää erittäin hyvänä kyberturvallisuuden merkityksen korostamista. Kuten luonnoksessa on todettu, liikenteen automaation, digitalisaation ja tietojen hyödyntämisen myötä liikenteen kyberturvallisuushaasteet ja -uhat lisääntyvät ja monipuolistuvat, tiedon kriittinen merkitys kasvaa ja viestintäverkkojen, liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden väliset riippuvuussuhteet lisääntyvät. HVK:n näkemyksen mukaan koronapandemian aiheuttama digiloikka on myös osaltaan lisännyt riippuvuutta viestintäverkoista ja -palveluista, ja siten tarvetta kiinnittää vastaavassa suhteessa huomiota viestintäverkkojen turvaamiseen. Kyberturvallisuus korostuu yhteiskunnan vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Erityisesti miehittämättömän ilmailun kyberturvallisuuteen tulee kiinnittää huomioita.

HVK toteaa myös liikenteen reaaliaikaisella olosuhdetiedolla olevan keskeinen merkitys liikenneturvallisuudelle ja liikenteen sujuvuudelle. Muun muassa säähän ja ilmaston liittyvät olosuhdetiedot ja niiden vaikutukset logistiikkaan ovat keskeinen kehityskohde myös HVK:n Logistiikka2030 -ohjelmassa.

HVK:lla ei ole huomautettavaa linjaukseen nro 7 ('Lainsäädännön tulee edistää turvallista liikkumista ja ottaa huomioon myös liikenteen uudet trendit').

Strategian toteutumisen seurantaan on ehdotettu erilaisia mittareita. HVK:n näkemyksen mukaan turvallisen liikennejärjestelmän osalta mittaristossa tulisi näkyä väylien rahoitustason merkitys ja linkki mahdollisuuksiin toteuttaa strategiassa suunniteltuja liikenneturvallisuustoimia. Lisäksi HVK pitää tarpeellisena mitata jollain tavalla strategiassa hyvin esillä olleiden kyberturvallisuuden edistämiseen ja ammattiliikenteen liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Liikenneturvallisuusstrategian toteutumisen osalta ja ottaen huomioon luonnoksessa esitetyn laajan toimenpidekirjon, HVK nostaa esiin henkilö- ja rahoitusresurssien kriittisen merkityksen strategian tavoitteisiin pääsemisessä.

Huoltovarmuuskeskus

Janne Känkänen
toimitusjohtaja

Outi Nietola
varautumispäällikkö

13.8.2021

Dokumentti on digitaalisesti allekirjoitettu. Allekirjoittajien ja dokumenttien tiedot:

Dokumentti

Lausunto HVK
Liikenneturvallisuusstrategia_20210812.pdf

Tiedosto

fcdf751eafe3902b243df1a0883d1863a4f8fd59007646eff286ded19694e7782cd8
aaa7f0bee007111300f1753a73cf2b03190a75f28e9f3e458e9c6e281d

Tarkistesumma

Allekirjoittajat

Allekirjoitus

Outi Nietola
Allekirjoitustapa: Yritys

12.8.2021

Päivämäärä

Allekirjoitus

Janne Känkänen
Tunnistautumistapa: sähköposti, SMS-tunnistautuminen
Allekirjoitustapa: Käsien allekirjoitus

13.8.2021

Päivämäärä

Dokumenttien aitouden varmentaminen

Prosessin luontihetkellä kaikista allekirjoitukseen liitetyistä dokumenteista on laskettu tarkistesumma SHA-512 algoritmilla. Varmennuslinkki ohjaa sivulle jossa voitte selvittää onko hallussanne oleva dokumentti sama joka prosessiin on alun perin liitetty ja se jonka olette allekirjoittaneet.

<https://secure.nesa.fi/verify.cgi?link=CFIJuNeaBgHK0JLkvPI8MTRHG93ln0HPGrbt7icC2AZcdOlVYn>